Imuvoimaa

sote- ja pelastusalalle
-menetelmäpakka

www.nuortenakatemia.fi

taitto: Marika Tossavainen

2026

NUORTEN AKATEMIA

Sosiaali- ja terveysministeriön RAHOITTAMA

Imuvoimaa sote- ja pelastusalalle

Väestön ikääntyminen ja erityisesti yli 75-vuotiaiden määrän kasvu lisää iäkkäiden henkilöiden palvelutarvetta. Samaan aikaan lasten ja nuorten osuus väestöstä pienenee. Nuorisoikäluokkien pienenemisen myötä eri toimialojen kilpailu koulutettavista kasvaa. Myös työikäisten osuus koko väestöstä hiljalleen pienenee.

Tilastojen mukaan nuorten kiinnostus terveydenhuoltoalaa kohtaan on laskenut. Tämä on alkanut jo näkyä sote-alan ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja jossain määrin jo ammattikorkeakoulutukseen hakeutumisessa.

Imuvoimaa sote- ja pelastusalalle –hankkeessa vahvistetaan nuorten kiinnostusta sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä pelastusaloille erilaisten opinto-ohjauksen tunneille suunnattujen osallistavien materiaalien avulla.

Hanke ja materiaalit on tuotettu STM:n tuella osana kansallista sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyttä ja saatavuutta turvaavaa Hyvän työn ohjelmaa.

Pakka sisältää 12 toiminnallista harjoitusta.

Harjoituksia yhdistämällä opinto-ohjaaja tai opettaja voi helposti muokata itselleen sopivan kokonaisuuden – oli se sitten tunnin mittainen tai pidempi oppimiskokonaisuus.

Osaan harjoituksista on saatavilla lisämateriaalia ***nuortenakatemia.fi/materiaalit/sote-ja-pelastusala*** -nettisivuilla. Näiden harjoitusten yhteydessä näkyy lisämateriaali-symboli. Lisämateriaalit sisältävät videoita, tekstejä ja kuvia.

Sosiaali- ja terveysala

Sosiaali- ja terveysala vastaa väestön terveydestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Terveydenhuollon tehtävänä on edistää terveyttä, ennaltaehkäistä sairauksia sekä parantaa ja hoitaa sairaita ihmisiä. Sosiaaliala tukee ihmisten elämää ja hyvinvointia tarjoamalla ohjaus-, neuvonta-, hoiva-, huolenpito- ja kasvatuspalveluita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuotetaan sekä julkisella että yksityisellä puolella. Julkiset terveydenhuoltopalvelut jakautuvat perusterveydenhuoltoon ja erikoissairaanhoitoon. Myös sosiaalipalveluita tuotetaan sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Hyvinvointialueet sekä Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä vastaavat niiden järjestämisestä. Yksityinen terveydenhuolto täydentää julkisen terveydenhuollon palveluja.

Perusterveydenhuoltoon kuuluvat esimerkiksi terveysneuvonta, sairaanhoito, kuntoutus, neuvolapalvelut, mielenterveyspalvelut, hammashuolto, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, sairaanhoitajan ja lääkärin vastaanotto sekä kotiin annettavat palvelut. Erikoissairaanhoito järjestetään pääosin sairaaloissa ja niiden poliklinikoilla. Sosiaalialan tehtäviä ovat esimerkiksi lastensuojelu, nuorisotyö, mielenterveys- ja päihdetyö, vanhustyö ja vammaistyö.

Pelastusala

Pelastusalalla huolehditaan meidän kaikkien turvallisuudesta sekä onnettomuus- ja hätätilanteiden hoitamisesta. Työtehtäviin kuuluvat mm. ihmisten, eläinten ja omaisuuden pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen, hälytysten vastaanottaminen, onnettomuuksien ehkäiseminen sekä ihmisten varoittaminen ja suojaaminen. Alalla työskentelee pelastajia, hätäkeskuspäivystäjiä sekä päällystöä johto-, esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Pelastustoimen järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet sekä Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä.

Pelastusalan koulutusta tarjoavat alan valtakunnallinen oppilaitos Pelastusopisto Kuopiossa ja erityisesti pääkaupunkiseudun tarpeisiin vastaava Pelastuskoulu Helsingissä. Pääasiassa alalle hakeminen edellyttää toisen asteen tutkintoa. Pelastusalan tehtävissä työskentelee henkilöitä myös ilman varsinaista pelastusalan koulutusta hyvinkin erilaisilla koulutus- ja osaamistaustoilla (esimerkiksi hallinnon, viestinnän, tutkimuksen ja tekniikan asiantuntijatehtävissä).

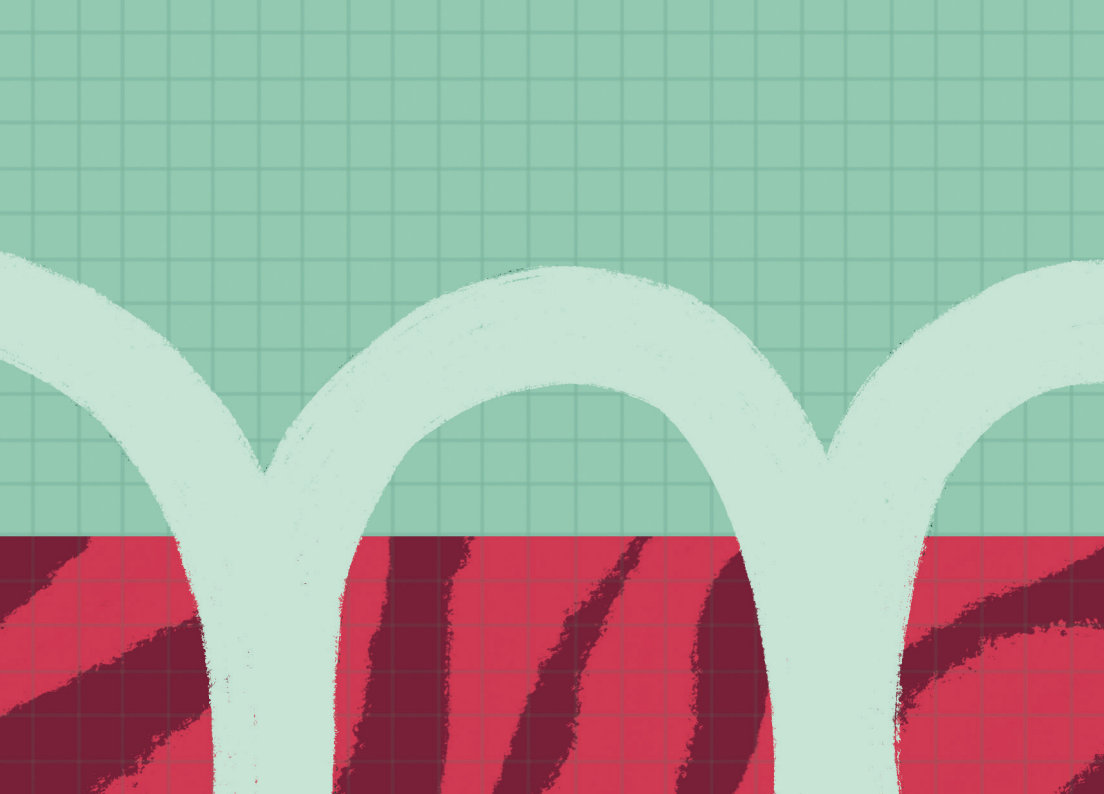
LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Sote-alan ammatit

KESTO: 15 MIN
VÄLINEET: PAPERIA JA KYNIÄ

Virittäytykää pohtimaan sote-alan ammatteja leikkimielisellä kilpailulla. Pyydä oppilaita keksimään pienissä ryhmissä mahdollisimman monta sosiaali- ja terveydenhuoltoalaan liittyvää ammattia. Aikaa on 3 minuuttia.

Eniten ammatteja keksinyt ryhmä voi lopuksi kertoa, mitä keksi. Tämän jälkeen muut ryhmät voivat täydentää listaa niillä ammateilla, joita ei vielä ole mainittu. Voit halutessasi näyttää lisämateriaaleista löytyvää listaa ammattinimikkeistä. Jos siellä on nuorille vieraita ammatteja, voitte myös yhdessä selvittää, mitä ne ovat.

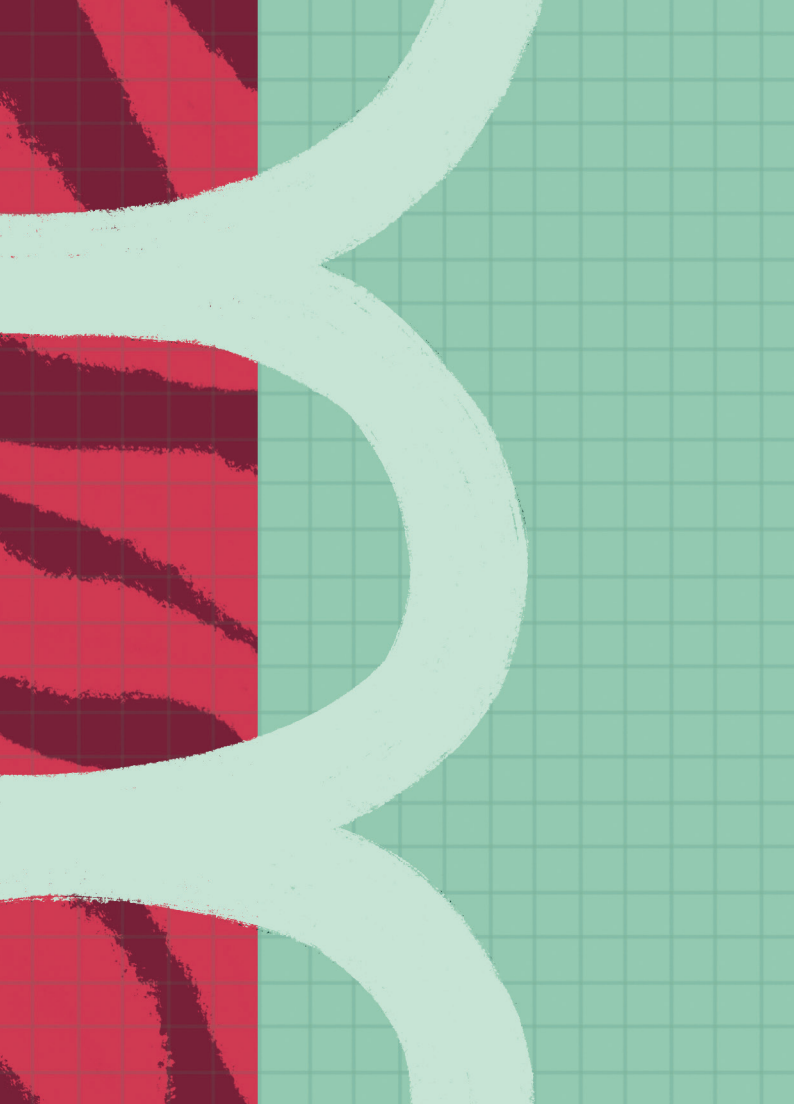

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Sananselitys

KESTO: 15–30 MIN
VÄLINEET: TULOSTETUT SANAKORTIT

Tutustutaan sote- ja pelastusalan ammatteihin. Jaa oppilaat pieniin ryhmiin tai pareihin. Anna kullekin ryhmälle nippu valmiiksi tulostettuja sanakortteja. Oppilaat selittävät sanoja toisilleen ilman, että mainitsevat sanaa missään muodossa. Sanan oikein arvannut saa kortin itselleen.

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Millaista työtä haluan tehdä?

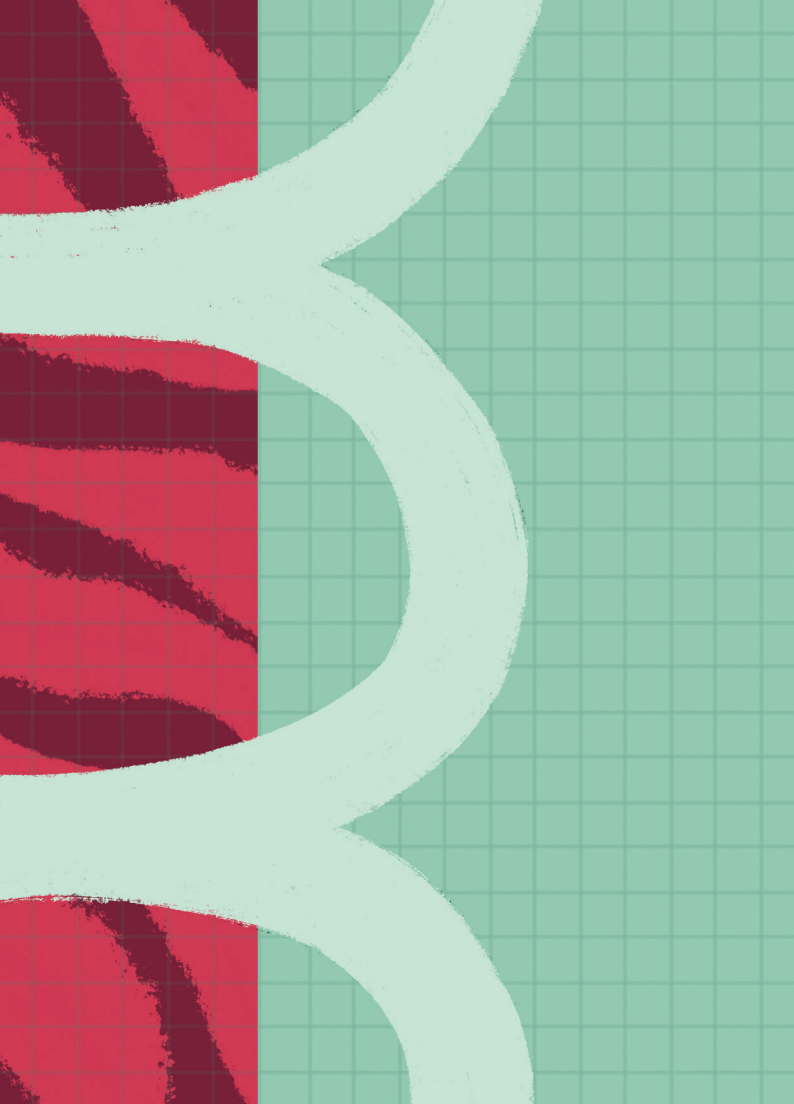
KESTO: 15–30 MIN
VÄLINEET: PAPERIA JA KYNIÄ

Pohditaan, millaiset asiat työssä ovat itselle tärkeitä. Pyydä oppilaita pohtimaan itsekseen seuraavia kysymyksiä:

- Mitkä kolme asiaa ovat itselleni työnteossa tärkeimpiä?
- Millaisia työtehtäviä haluaisin tehdä? Kiinnostaako esim. käytännön työtehtävät, kehittäminen tai asiantuntijatehtävät?
- Millainen olisi unelmieni työpaikka?

Oppilaat voivat kirjata ajatuksiaan paperille tai piirtää niistä ajatus- tai unelmakartan.

Lisämateriaalina voi hyödyntää sote- ja pelastusalan urapolkua tai lähihoitajilta koottua listaa, mikä työssä on heille tärkeää. Löytyykö listasta yhteneväisyyksiä oppilaiden listaamiin asioihin?

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Tietovisa sote- ja pelastusalasta

KESTO: 15 MIN
VÄLINEET: PAPERIA JA KYNIÄ

Käydään tietovisan kanssa läpi sote- ja pelastusaloja. Pyydä oppilaita merkitsemään paperille numerot 1–13. Esitä oppilaille lisämateriaaleista löytyvät tietovisakysymykset. Huom. useampi vastaus voi olla oikein.

Lopuksi voidaan käydä oikeat vastaukset läpi. Oppilaat voivat tarkistaa itse omat vastauksensa tai voitte tehdä niin, että vierustoveri tarkistaa vastaukset.

Mielleyhtymät

KESTO: 15–30 MIN

Käydään läpi sote- ja pelastusalaan liittyviä mielleyhtymiä.

Jaa oppilaat pienryhmiin. Anna jokaiselle ryhmälle 2–3 sote- ja pelastusalaan liittyvää sanaa. Oppilaat pohtivat muutaman minuutin ajan, miten sana liittyy sote- ja pelastusalaan ja mitä se kertoo näillä aloilla työskentelystä. Lopuksi käydään yhdessä sanat ja mielleyhtymät läpi.

Sanoja voivat olla esimerkiksi: monipuolisuus, vastuu, erikoistuminen, yhteisöllisyys, fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi, matemaattiset taidot, suvaitsevaisuus, empatiakyky, johtaminen, kolmivuorotyö, digitaidot, rehellisyys, paineensietokyky, vuorovaikutustaidot, luovuus, kohtaaminen, sosiaalisuus, vaikuttavuus, verkostoituminen ja yhteistyö.

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

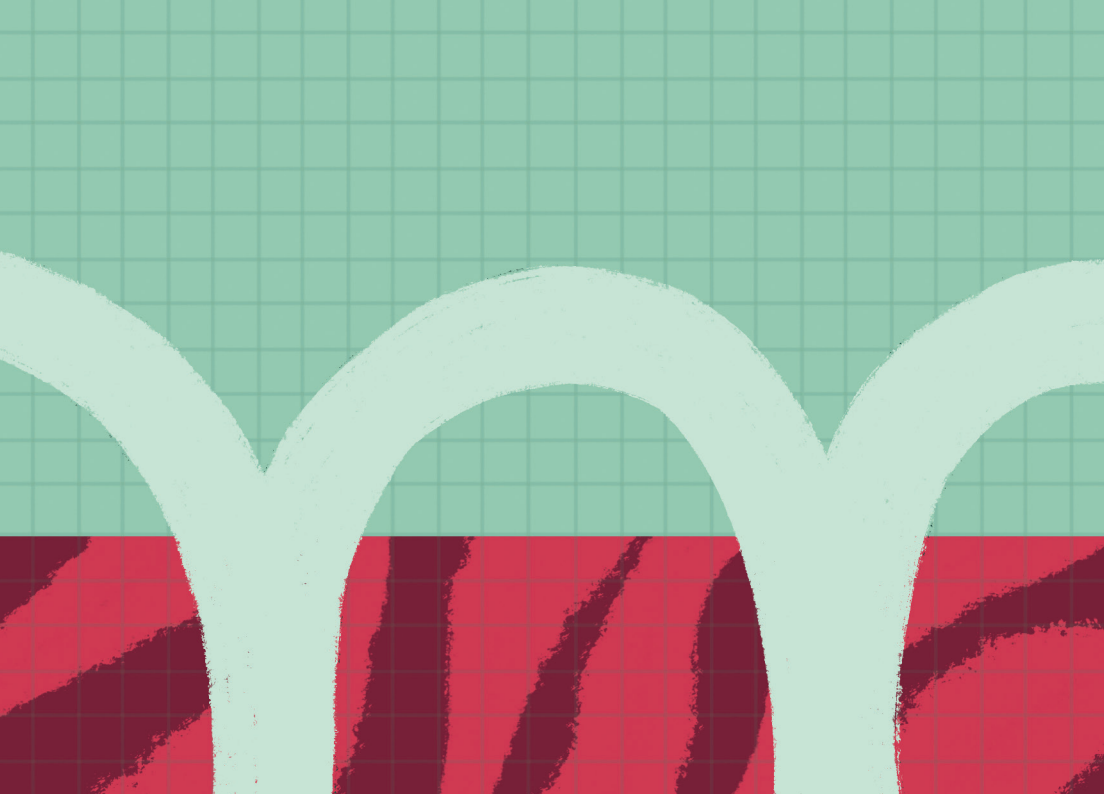
Sote-alan historiasta

KESTO: 30–60 MIN
VÄLINEET: PAPERIA JA KYNIÄ JA TIETOKONE TIEDONHANKINTAAN

Sosiaali- ja terveydenhuollon historia on mielenkiintoinen ja siihen mahtuu monia toimijoita, jotka ovat vaikuttaneet siihen, millainen sote-ala tänä päivänä on. Oppilaat tekevät lyhyet esitelmät tai posterit sote-alan uranuurtajista. Aiheita voivat olla esimerkiksi:

Florence Nightingale, Aurora Karamz, Sophie Mannerheim, Punainen Risti, Miina Sillanpää ja ensikotitoiminta, Setlementtiliike, Arvo Ylppö ja neuvolajärjestelmä

Voitte myös katsoa parin minuutin mittaisen *Sata vuotta suomalaista sosiaali- ja terveyspolitiikkaa:* 1917–2017 -videon. Linkki YouTube-videoon löytyy lisämateriaaleista.

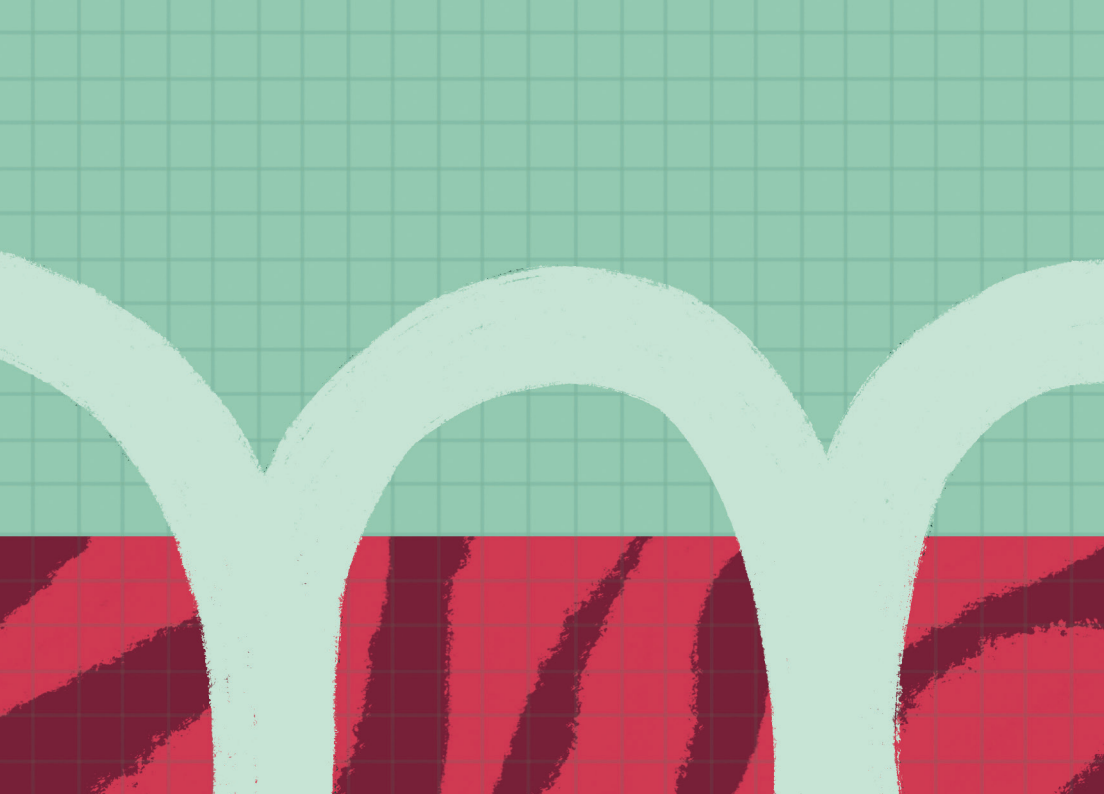
LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Mielipidejana

KESTO: 10–20 MIN

Käydään läpi sote- ja pelastusalaan liittyviä väittämiä. Oppilaat asettuvat luokassa kuvitteelliselle janalle, jossa tilan yksi seinä tarkoittaa "täysin samaa mieltä" ja vastakkainen seinä "täysin eri mieltä". Esitä alla olevia väittämiä yksi kerrallaan. Oppilaat liikkuvat janalle sen mukaan, mitä mieltä he ovat väittämästä. Voit kysellä oppilailta, miksi he menivät juuri tiettyyn kohtaan janalla. Voitte käydä läpi kaikki väittämät tai valita niistä vain osan.

Lisämateriaalista löytyy taustatietoa osaan väittämistä.

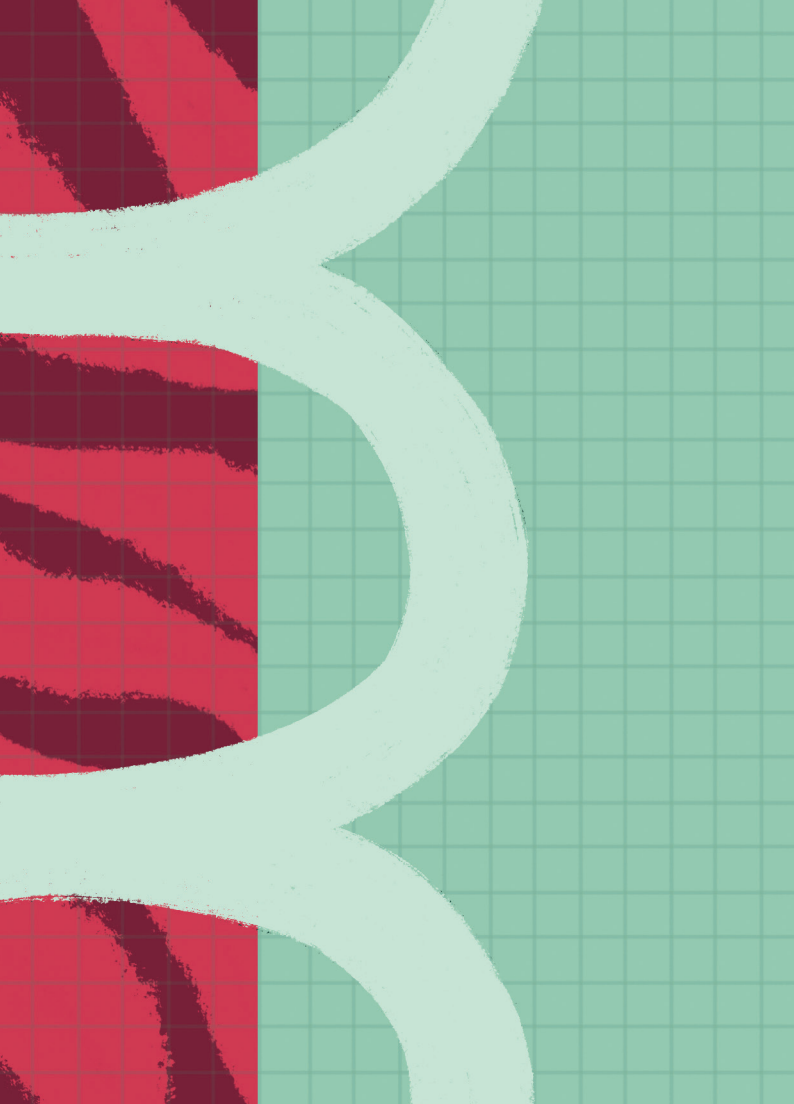
Keskustelutehtävä

KESTO: 15–30 MIN

Pohditaan sote- ja pelastusalan ammattilaisen roolia yhteiskunnassa ja erilaisissa elämänvaiheissa. Jaa oppilaat pieniin ryhmiin ja pyydä heitä pohtimaan seuraavia kysymyksiä.

- Millainen rooli sote-alan ammattilaisilla on eri elämän vaiheissa (syntymä, lapsuus, aikuisuus, vanhuus)?
- Minkälaisissa arkipäivän tilanteissa voit tarvita seuraavia ammattilaisia: lähihoitaja, pelastaja, hätäkeskuspäivystäjä, fysioterapeutti ja ensihoitaja?
- Minkälaisia asioita arvostat sote- ja pelastusalan ammattilaisten työssä? Miten arvostus näkyy suomalaisessa yhteiskunnassa? Miten työn arvostusta voisi lisätä?

Lopuksi käydään läpi oppilaiden vastaukset.

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

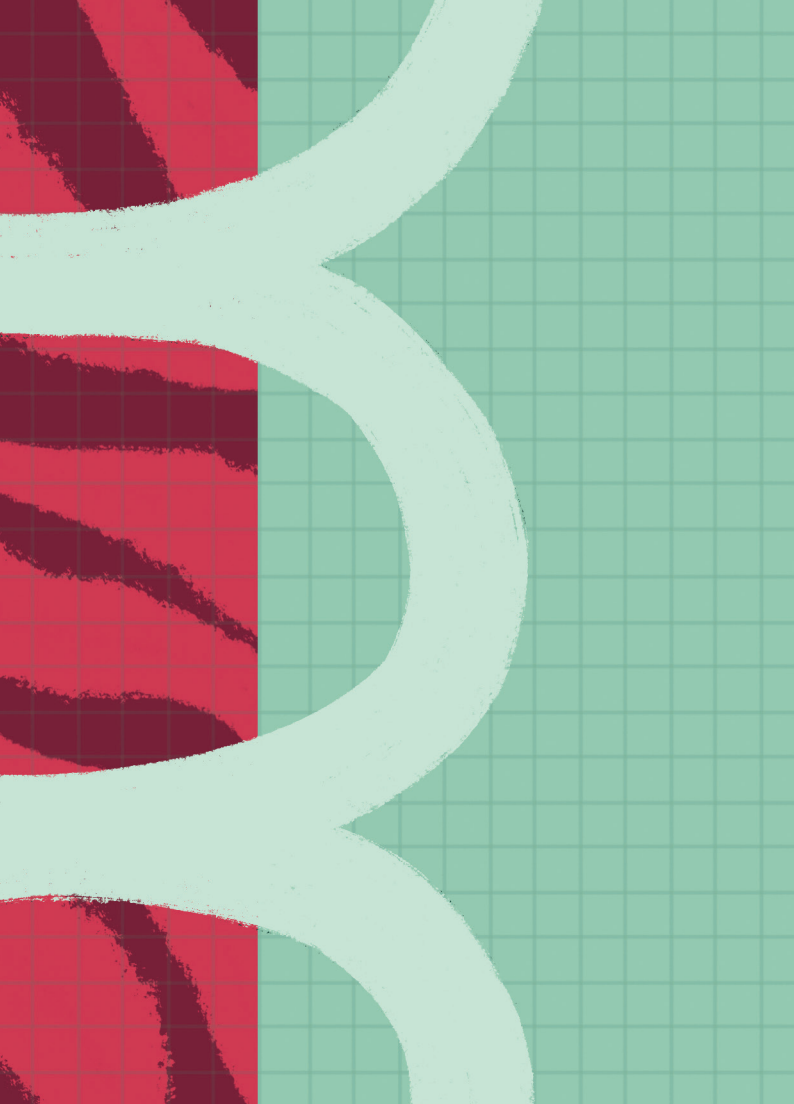
Arvokompassi sote- ja pelastusalan ammateista

KESTO: 20 MIN
VÄLINEET: PAPERIA JA KYNIÄ

Oppilaat pohtivat omia arvojaan ja selvittävät leikkimielisesti, mikä sote- ja pelastusalan tehtävä heille sopii.

Oppilaat merkitsevät paperille numerot 1–9. Lue oppilaille lisämateriaalista löytyvät väittämät. Oppilaat merkitsevät kunkin väittämän kohdalle kyllä, ei tai eos (en osaa sanoa) sen mukaan, pitävätkö väittämät heidän kohdallansa paikkansa. Jos kyllä vastauksia on useita, oppilaat pohtivat, mikä väittämä on heille tärkein ja ympyröivät sen.

Katsokaa yhdessä lisämateriaalista, mikä ammatti kullekin sopii parhaiten (minkä väittämän nuoret ympyröivät).

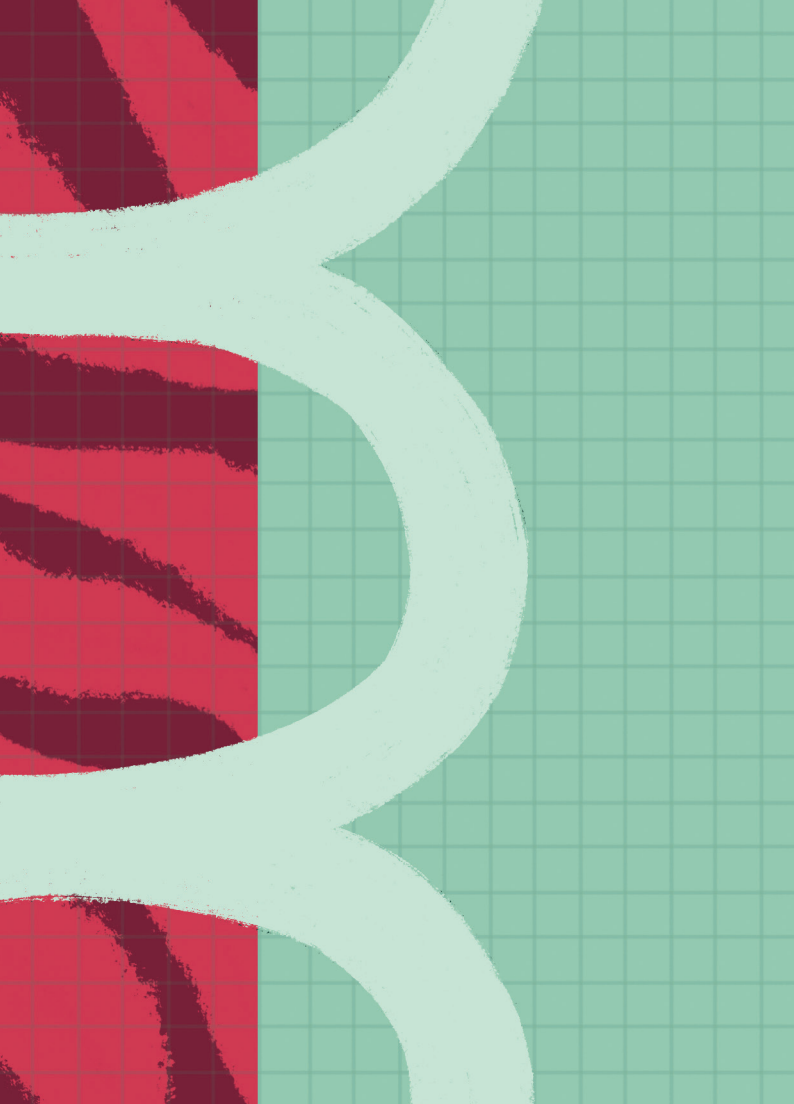
Ammattipatsaat

KESTO: 15–30 MIN
VÄLINEET: AIHEET LAPUILLE KIRJOITETTUNA

Oppilaat tekevät ryhmissä ammattipatsaita eli äänettömiä ja liikkumattomia still-kuvia sote- ja pelastusalan työtehtävistä. Patsaat voivat esittää ammattia tai tilannetta työpäivästä.

Jaa oppilaat 3–5 hengen ryhmiin. Kirjoita aiheet pienille lapuille ja jaa jokaiselle ryhmälle oma aiheensa. Anna ryhmille muutama minuutti aikaa miettiä, miten esittävät patsaansa muille. Kaikki ryhmäläiset osallistuvat still-kuvan muodostamiseen. Muut ryhmät yrittävät arvata, mitä ammattia ryhmä kuvaa.

Esimerkkiaiheita: lähihoitaja (suunhoidon osaamisala), lähihoitaja (lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen osaamisala), lähihoitaja (ikääntyneiden hoidon ja kuntoutumisen osaamisala), pelastaja, hätäkeskuspäivystäjä, kätilö, sosionomi, fysioterapeutti, ensihoitaja, pelastusjohtaja

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Kuvakurkistus sote- ja pelastus-alan ammatteihin

KESTO: 20–30 MIN

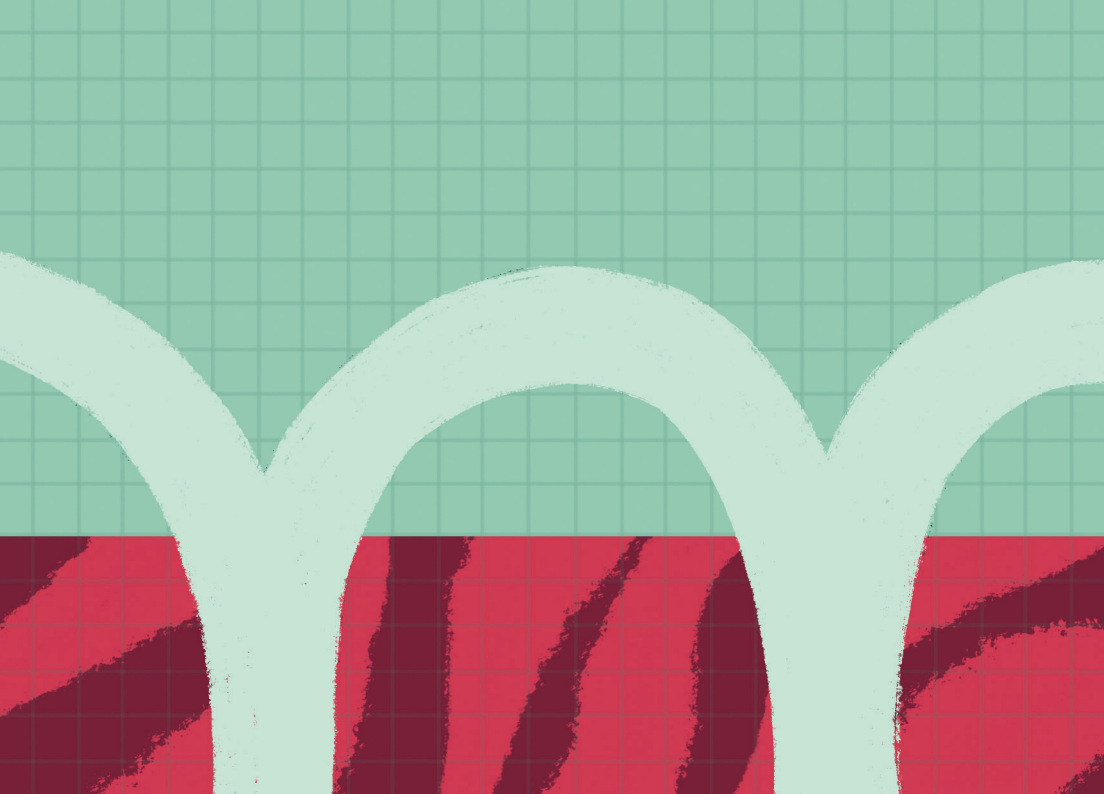
VÄLINEET: VALMIIKSI TULOSTETUT AMMATTIKORTIT

Tutustutaan sote- ja pelastusalan työpaikkoihin kuvien kautta.

Jaa oppilaat ryhmiin. Jokainen ryhmä saa kaksi kuvakorttia. Pitäkää kuvapuoli ylöspäin. Pyydä ryhmiä keskustelemaan seuraavista aiheista:

- Millainen voisi olla työntekijän työpäivä?
- Millaisia taitoja työn tekemiseen voisi tarvita?
- Millaisia jatko- tai uramahdollisuuksia tähän ammattiin voisi liittyä?
- Voisitteko itse kuvitella työskentelevänne tässä ammatissa tai opiskelevanne tälle alalle? Miksi?
- Millaista tietoa kaipaisit ammatista?

Lopuksi katsotaan korttien toiselta puolelta ammattikohtaiset esittelyt.

LISÄMATERIAALIA NETISSÄ

Opintopolku ammattiin

KESTO: 30–45 MIN
VÄLINEET: VALMIIKSI TULOSTETUT AMMATTIKORTIT, TIETOKONEET

Asettele ammattikortit esille eri puolille luokkaa. Oppilaat kiertävät luokassa ja jäävät sen kuvan kohdalle, joka kiinnostaa heitä eniten tulevaisuuden ammattina.

Ohjeista oppilaita etsimään netistä vastauksia yksin tai ryhmässä kysymyksiin.

- Missä ammattiin voi opiskella? Millainen on opintopolku (ammatillinen oppilaitos, lukio, ammattikorkeakoulu, yliopisto)?
- Minkälaisissa työpaikoissa ammattissa voi työskennellä?
- Mistä oppiaineista voi olla työntekijälle hyötyä?
- Millaisia jatko-opinto- tai erikoistumismahdollisuuksia ammatissa on?

Voiko alalla työskennellä tutkimus-, kehittämis-, asiantuntija- tai johtotehtävissä?

